

14. Oct. 1843

FAKTA

Dato:

14. Oct. 1843

Sidetal:

Dagbog B, side 59-63

Dagbogens placering:

Den kgl. Kobberstiksamling, inv.nr.

KKS14024

Trykt udgave:

Jesper Svenningsen (red.): Seks år af

et liv. Johan Thomas Lundbye –

Dagbøger om tro, skæbne, kunst og

kærlighed, København 2018, s. 198-

199

TRANSSKRIFTION

14 October

Jeg læser i "Enten-eller";¹ thi at læse den igjennem vil vist langt overstige min Taalmodighed, ikke at tale om den Vanskelighed jeg have ved at forstaae Bogen. Det er den første Deel, jeg har, og jeg maa høilig forbauses over den Styrke i Tanken, der kan heelt igjennem holde Forfatteren paa et forrykket om ikke forrykt Standpunct. Det forekommer mig imellem som en vanvittig Fornuft; men jeg kan ikke nægte, at der deri hist og her er en Storhed, som forbauser, saaledes maa jeg her afskrive ●60● Slutningen af et Stykke, han kalder: "den Ulykkeligste" – Først siger han: "Vilde jeg derimod tænke mig et Menneske, der selv ingen Barndom havde havt, da denne Alder var gaaet ham forbi uden egentlig Betydning, men som nu f. Ex. ved at blive Lærer for Børn opdagede alt det Skjønne, der ligger i Barndommen, og som nu vilde erindre sin egen Barndom, altid stirre tilbage paa den, saa var han vel ret et passende Exempel. Baglænds vilde han da komme til at opdage Betydningen af det, der for ham var forbi, og som han dog vilde erindre i sin Betydning. Tænkte jeg mig et Menneske, der havde levet uden at fatte Livets Glæde eller dets Nydelse, og som nu i sit Dødsøieblik fik Øie derfor – tænkte jeg mig at han ikke døde, hvilket vilde være det Heldigste, men levede op igjen uden derfor at leve om igjen, saa vilde han vel kunne komme i Betragtning, hvor der blev Spørgsmaal om, hvo der var den Ulykkeligste.

Haabets ulykkelige Individualiteter have aldrig det Smertelige ved sig som Erindringens. De haabende Individualiteter have altid en mere glædelig Skuffelse. Derfor vil den ●61● Ulykkeligste altid være at søge blandt Erindringens ulykkelige Individualiteter." –

Derpaa gjennemgaaer han en Deel Ulykkelige, hvoriblandt ulykkelige Elskerinder, Hjob, den forlorne Søns Fader o s v. Ingen af dem kan fortjene Navn af: den Ulykkeligste – "Thi der staaer han, Udsændingen fra Sukkenes Rige, Lidelsernes udkaarne Yndling, Sorgens Apostel, Smertens tause Ven, Erindringens ulykkelige Elsker, i sin Erindren forvirret af Haabets, i sin Haaben skuffet af Erindringens Skygger. Hans Hoved er besværet, hans Knæ er slappet, og dog hviler han sig kun paa sig selv. Han er mat og dog hvor kraftfuld, hans Øie seer ikke ud til at have udgydt, men drukket mange Taarer, og dog flammer der en Ild deri, der kunde fortære hele Verden, men ikke en Splint af Sorgen i hans eget Bryst; han er bøiet og dog varsler hans Ungdom ham et langt Liv, hans Læbe smiler af den Verden der misforstaaer ham. Staae op, kjære , bøier Eder, Sorgens Vidner, i denne høitidelige Time. Jeg hilser Dig, store Ubekjendte, ●62● hvis Navn jeg ikke veed, jeg hilser Dig med Din Hæderstitel: den Ulykkeligste! Vær hilset her i Dit Hjem af de Ulykkeliges Menighed, vær hilset ved Indgangen til den ydmyge lave Bolig, der dog er stoltere end alle Verdens Paladser. See, Stenen er væltet fra, Gravens Skygge venter Dig med sin liflige Kjølighed. Dog Tiden er der maaskee

ikke endnu, lang maaskee Veien; men vi love Dig oftere at forsamles her for at misunde Dig Din Lykke. Saa modtag da vort Ønske, et godt Ønske: gid Ingen maa forstaae Dig, men Alle misunde Dig; gid ingen Ven maa slutte sig til Dig, gid ingen Pige maa elske Dig, gid ingen hemmelige Sympathi maa skue Din eensomme Smerte; gid intet Øie maa udgrunde Din fjerne Sorg; gid intet Øre maa opspore Dit lønlige Suk! Eller forsmaaer Din stolte Sjæl sligt medlidende Ønske, foragter den Lindring, saa gid da Pigerne maa elske Dig, gid de Frugtsommelige i deres Angst maa tye til Dig, gid den Døende maa søge Trøst hos Dig, gid de Unge maa slutte sig til Dig, gid Mændene maa bygge paa Dig, gid Oldingen maa •63• gribe efter Dig, som efter en Støttesav – gid den hele Verden maa tro: at Du er i stand til at gjøre den lykkelig. Saa lev da vel Du den Ulykkeligste! Dog, hvad siger jeg: den Ulykkeligste, den Lykkeligste burde jeg sige, thi dette er jo netop en Lykkens Gave som Ingen kan give sig selv. See Sproget brister og Tanken forvirres; thi hvo er vel den Lykkeligste uden den Ulykkeligste, og hvo er vel den Ulykkeligste uden den Lykkeligste, og hvad er Livet andet end Afsindighed, og Troen end Daarskab, og Habet end Galgenfrist, og Kjærlighed end Eddike i Saaret.

Han forsvandt, og vi staae atter ved den tomme Grav. Saa ville vi da ønske ham Fred og Hvile og Lægedom, og al mulig Lykke, og en snar Død, og evig Forglemmelse, og ingen Hukommelse, at end ikke Mindet om ham skal gjøre en Anden ulykkelig.

Staaer op, kjære ! Natten er forbi, Dagen begynder atter sin utrættede Virksomhed, aldrig, som det synes, kjed af, evig og evig at gjentage sig selv.” –

Søren Kierkegaard

¹ Søren Kierkegaards Enten-Eller var udkommet otte måneder forinden, 20. februar 1843.

6.
Løt Lyr og Fugl har Klader; om Fødem maa de gaa;
De søge glad og lystelig de finde.
Som Fugl troster Assanker inden at saa:
Som Nøth gaaer til Møsten fattig Grunde.

4.
Når frejdes rige Bønder og Fattigmand er glad:
Blot Gaad, naar Taft staae Markens Noie Stakke.
Dag storf bliver Glæden i Frelserens Stad,
Naar erif i Møstens Klerre takke.

B. L. Ingemann. -

14 October

Jeg læser i "Eften- eller"; thi at læse den
igennew vil vist langt overstige min
Taalmodighed, ikke at tale om den Van-
skelighed jeg har ved at forståe Bogen.
Det er den første Deel, jeg har, og jeg maa heil-
lig forbønnes over den Stykke i Tanken, der
kan heelt igennew halde Forfatteren paa
et forrykket om ikke forrykket Standpunkt.
Det forekommer mig imellem som en van-
vittig Fornuft; men jeg kan ikke nægte,
at der deri vist og her er en Sterked, som
forbønnes, saaledes maa jeg her afskrive

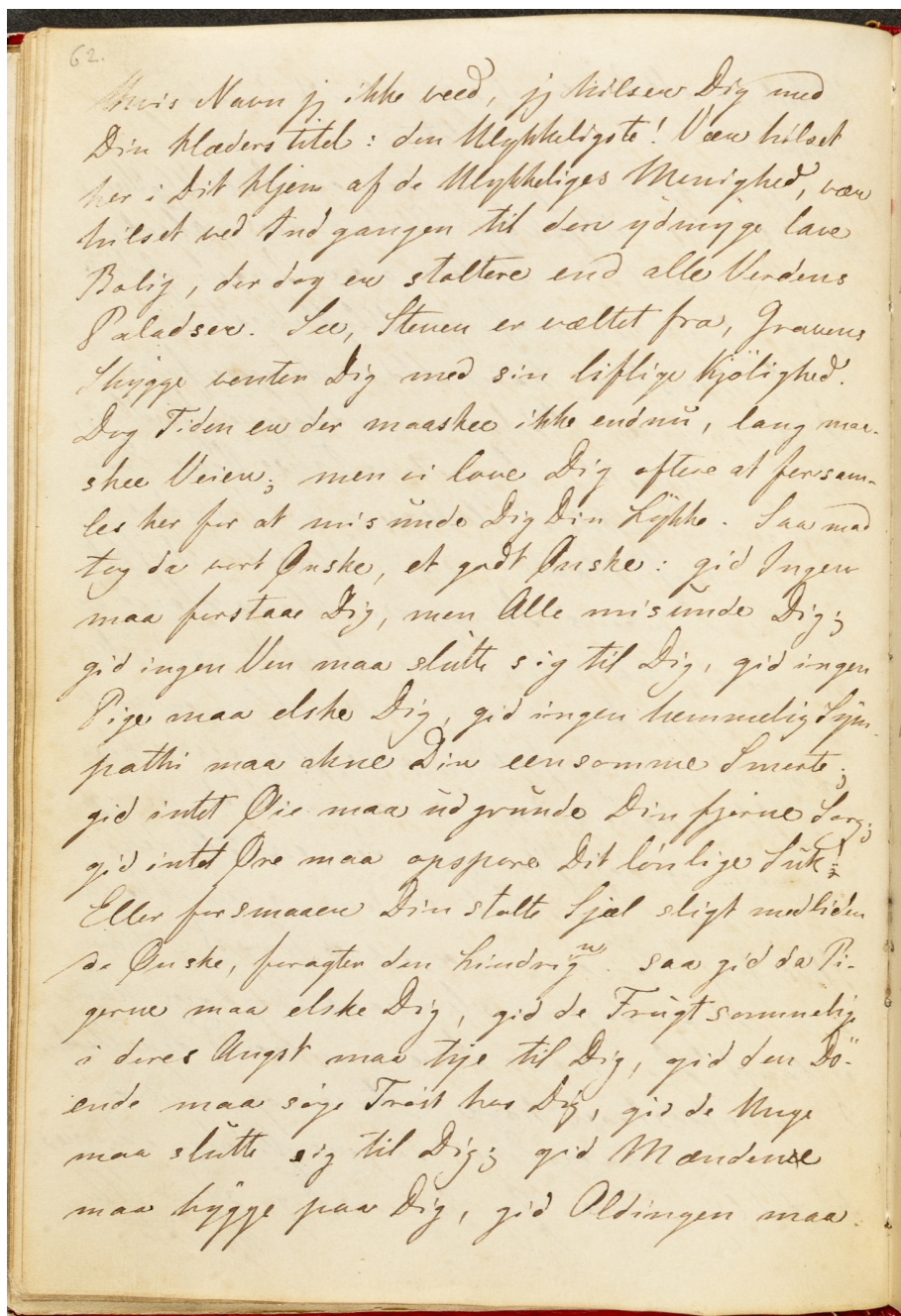
60
 Slutningen af et Stykke, han kaldte: "den Ulykkeligste" — Først siger han: "Vilde jeg derimod tænke mig et Menneske, der selv ingen Barndom havde haft, da denne Alder var gaaet ham forbi uden egentlig Betydning, men som nu f. Ex. ved at blive Lærer for Børn opdagede alt det Skønne, der ligger i Barndommen, og som nu vilde erindre sin egen Barndom, altid stire tilbage paa den, saa var han vel et passende Gemmel. Baglænds vilde han se komme til at opdage Betydningerne af det, der for ham var forbi, og som han dog vilde erindre i sin Betydning. Tænkte jeg mig et Menneske, der havde levet uden at fatte Livets Glæde eller dets Nødsel, og som nu i sit Dødsøjeblik fik sig derfor — Tænkte jeg mig at han ikke døde, hvilket vilde være det kældigste, men levede op igjen uden derfor at leve om igjen, saa vilde han vel kunne komme i Betragtning, hvor der blev Spørgsmaal om, hos der var den Ulykkeligste.
 Placets ulykkelige Individualiteter have aldrig det Smertelige ved sig som Erindringer. De haabende Individualiteter have altid en mere glædelig Skæffelse. Derfor vil den

61

Ulykkeligt altid være at søge blandt Erindringer
ulykkelige Individualiteter." —

Derpaa gennemgaaer han en Saal Ulykkelige,
hvoriblandt ulykkelige Elskerinder, Kjøb,
den forlorne Søn's Fader o s v. Ingen af dem
kan fortjene Navn af: den Ulykkeligste —

" Thi den staaer han, Aldersendingen fra
Lukkenes Dage, Lidelsesenes vidvarende Ufyndling,
Largens Apostel, Smertens Tause Vev, Erin-
deringen's ulykkelige Elsker, i sin Erindren
fervirret af Maadets, i sin Plæker skuffet
af Erindringer's Skygge. Hans Hoved er
hævet, hans Knæ er slappet, og dog hvil-
ter han sig him paa sig selv. Han er mat
og dog naar kraftfuld, hans Øie sees ikke
ind til at have indgjød, men Smilket mangler
Taaer, og dog flammer der en Alderi,
der kunde fortære hele Verden, men ikke en
Splint af Lagen; hans eget Brjst; han
er hvi et og dog varstet hans Ungdom kan
et langt Liv, hans Læbe smiler ad den Verden
der nu's forstaaer ham. Staaes op, kjære
kjære Edes, Lagen's Nidner, i denne
høitidelige Time. Jeg vilsee dig, store Uly-
kjendte,

53
gribe efter Dig som efter en Slottestav — og
som hele Verden maa tro: at Du er i stand til at
gjøre den lykkelig. Laa nu da vel Du den Ulyk-
keligste! Dog, hvad siger jeg: den Ulykkeligste,
som lykkeligste kunde jeg sige, thi dette er jo ut-
op en Lykens Gave som Ingen kan give sig selv.
See Sprøget brister og Tanken forsvaer; thi
hvo er vel den Lykkeligste uden den Ulykkeligste,
og hvo den Ulykkeligste uden den Lykkeligste; og
hvad er Ligest andet end Afsindighed, og Traer
end Daarskab, og Maaht end Galgenfrist,
og Kjeerlighed end Eddike i Saeret.

Klar forsvandt, og is staae atter ved den tomme
grav. Laa ville vi da ønske ham Fred og Blivle
og Lagedom, og al mulig Lykke, og en snar
Død, og evig Forglemmelse, og ingen Strikem-
melse, at end ikke Mindet om ham skal gjøre
en Anden ulykkelig.

Staar af, kjære
Matters er fort, Dagen begynder atter sin utvret-
tede Virksomhed, aldrig, som det synes, kjed
af, evig og evig at gjentage sig selv. —

Loren Kirkegaard (P.)